

Bækgårdsvej II

NÆM 2004:130

KUAS FOR 2003-2122-0692

Prøvegravningsrapport

Næstved Museum 2005

NÆM 2004:130 Bækgårdsvej II

Prøvegravningsrapport

Kalkerup By, Fensmark Sogn, Tybjerg Herred, Storstrøms Amt (tidl. Præstø).
Stednr. 05.07.03.
4 cm kort: 1512 IV SV

Bækgårdsvej II. Gruber og kogestensgruber, oldtid og nyere tid. Udgravningsleder Jonas Christensen.

Indholdsfortegnelse	Side 1
Abstract	Side 1
Undersøgelsens forhistorie	Side 2
Administrative data	Side 2
Øvrige data	Side 2
Topografi, terræn og undergrund	Side 2
Målesystem	Side 3
Udgravningsmetode	Side 3
Undersøgelsens resultater	Side 3
Anlægsliste	Side 4
4 cm kort med områdets placering	Side 12
Oversigtskort over grøfternes placering	Side 13
Oversigtplan med anlæg	Side 14

Abstract

Ved en prøvegravning af et ca. 26.900 m² stort areal blev der erkendt en del anlæg, især gruber og kogestensgruber (A1-A74). Mange af anlæggene kan være fra oldtiden, men der blev ikke gjort nogle fund og der kunne ikke udskilles nogle konstruktioner. Det blev ikke anset for nødvendigt at foretage yderligere udgravninger.

Undersøgelsens forhistorie

Forud for udstykningen af et ca. 26.900 m² stort areal langs Bækgårdsvej i Fensmark (Holmegaard Kommune Lokalplan nr. F.4.7. Område 3) foretog Næstved Museum en prøvegravning.

Topografisk set var området oplagt til forhistorisk bebyggelse, og arkivalsk kontrol havde vist at der var registreret flere arkæologiske lokaliteter i nærheden. Der er tidligere blevet foretaget prøvegravninger på de første etaper af Lokalplansområdet (NÆM 2002:125, NÆM 2003:121), hvorved der er fremkommet spredte spor af anlæg fra oldtid, middelalder og nyere tid. Ved prøvegravningen af delområde 1 og 2, der ligger lige op til Område 3, blev der fundet en kogegrupperække fra bronzealderen (NÆM 2004:107).

Administrative data

Alle relevante papirer mht. sagens gang er arkiveret på Næstved Museum.

Bygherre og finansierende myndighed var Holmegaard Kommune.

Undersøgelsen blev foretaget af Næstved Museum, og al originaldokumentationen opbevares på museet.

Øvrige data

Prøvegravningen blev foretaget d. 4.-5.11.2004 og registreringen af de fremkomne anlæg blev udført d. 9.-10.11.2004.

Undersøgelsen blev foretaget af stud.mag. Jonas Christensen.
Ansvarlig leder var museumsinspektør Thomas Roland, Næstved Museum.

Prøvegravningen blev udført ved hjælp af en gravemaskine, med en skovlbredde på 2,2 meter.

Vejrforhold: Generelt overskyet, med enkelte perioder af tåge og kraftig regn.

Topografi, terræn og undergrund

Lokalplansområdet ligger på den nordøstlige del af et større bakkedrag. Området ligger ca. i kote 60-65 meter over D.N.N., det er højest i den vestlige del og falder svagt mod nordøst. Nord for området er en drænet lavning, der ender i et regulært vådområde mod nordvest.

Undergrunden var af gulbrunt moræneler med en hel del sten, dog iblandet partier af mere gråligt eller hvidligt ler samt lokale små lavninger med mere brunligt, humøst fyld. Muldtykkelsen var generelt på omkring 30 cm, dog noget tykkere i lavningerne.

Målesystem

Grøfterne og alle anlæg er indmålt med en GPS tilhørende Næstved Museum. Grøfterne er indmålt med et punkt i midten af hver ende, samt midt i kanten af alle udvidelser (M13-M58), mens anlæggene er indmålt med et punkt omtrent i midten (AA1-AA74). GPS'en har en usikkerhed på ca. 3 meter.

Udgravningsmetode

Med en gravemaskine blev der trukket 17 grøfter (Grøft I-Grøft XVII) orienteret NNØ-SSV. Ved prøvegravningens start var der ikke udsat markeringer af lokalplanområdets udstrækning, så den omtrentlige grænse måtte sigtes ud fra hjørnet af bebyggelsen langs Kalkerupvej og det igangværende byggeri langs Bækgårdsvej (Område 2). Grøfternes udstrækning mod nord er derfor ikke helt sikker i forhold til lokalplanens afgrænsning.

De steder i grøfterne hvor der fremkom anlæg af arkæologisk interesse blev der lavet udvidelser. Da der var fundet en kogegruberække lige i nærheden, blev der foretaget udvidelser ved stort set alle kogegruber.

Da prøvegravningen blev påbegyndt var den vestligste del af arealet ødelagt under etableringen af en kælkebakke. Der kunne derfor beklageligvis ikke trækkes grøfter i fuld længde, og undergrunden i Grøft XV-XVII var stærkt præget af hjulspor fra tunge maskiner.

Grøfterne og alle de fremkomne anlæg blev indmålt med GPS. Anlæggene er nummereret fortløbende (AA1-AA74), snittet med spade og deres karakter, fyld og dimensioner er beskrevet i gravebogen (se Anlægslisten). GPS-målingerne er overført til MapInfo (i projektion UTM32 ED50), og indsat i en oversigtsplan i 1:1000 (se side 14). Der blev ikke gjort nogle fund ved undersøgelsen, og der er ikke taget billeder.

Undersøgelsens resultater

Der blev gravet 17 grøfter med en samlet længde på 1229,4 meter. Der kunne erkendes 74 anlæg, heraf 22 stolpehuller uden sammenhæng, 35 ukarakteristiske gruber og 17 kogestensgruber (sidstnævnte især i de østligste og de vestligste grøfter). Fem anlæg var formentligt fra nyere tid, mens resten muligvis kan være fra oldtiden.

Anlæggene vidner om at der har været forhistorisk aktivitet i området, men der var ingen anlæg som indgik i en konstruktion eller struktur, og der blev ikke gjort nogle daterende fund. Der kan altså ikke påvises nogen form for egentlig oldtidsbebyggelse indenfor lokalplansområdet.

Det blev ikke anset for nødvendigt at foretage yderligere undersøgelser på arealet, og Næstved Museum anser derfor sagen for afsluttet.

Jonas Christensen
Udgravningsleder

Anlægsliste

Anlæggene er nummereret og beskrevet fra syd mod nord.

Grøft I

A1 Kogestensgrube

Cirkulær kogestensgrube. Diameter: 85 cm, dybde: 14 cm.

Fyld af sortbrunt, trækulsholdt, let humøst, let sandet ler med ildskørnede sten.

A2 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 70 cm, dybde: 39 cm.

Fyld af brunt, humøst, let sandet ler, skarpt afgrænset til undergrunden. Nyere tid ?

Grøft II

A3 Stolpehul

Stolpehul med spids bund. Diameter: 40 cm, dybde: 15 cm.

Fyld af mørkt gråbrunt humøst ler.

A4 Stolpehul

Stolpehul med rundet bund. Diameter: 42 cm, dybde: 14 cm.

Fyld af homogent, lyst gråbrunt, humøst ler med småsten. Nyere tid ?

Grøft III

A5 Kogestensgrube

Cirkulær kogestensgrube med afrundet bund. Diameter: 86 cm, dybde: 10 cm.

Fyld af brungråt til sortbrunt, let humøst ler med ildskørnede sten (max. Dia. 13 cm) og trækul.

A6 Kogestensgrube

Cirkulær fladbundet kogestensgrube. Diameter: 78 cm, dybde: 9 cm.

Fyld af sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten og trækul.

A7 Stolpehul

Stolpehul med stejle sider og flad bund. Diameter: 50 cm, dybde: 28 cm.

Fyld af homogent, lyst gråbrunt, let humøst, sandet ler.

A8 Kogestensgrube

Cirkulær fladbundet kogestensgrube. Diameter: 110 cm, dybde: 19 cm.

Fyld af gråbrunt, let humøst ler med mørkere partier og enkelte ildskørnede sten.

A9 Grube

Grube. Flademål: 77 x 52 cm, dybde: 29 cm.

Fyld af homogent, lyst gråbrunt, let humøst, sandet ler.

Grøft IV

A10 Grube

Grube. Diameter: 115 cm (ikke afgrænset mod Ø), dybde: 27 cm.

Fyld af brunt, let humøst ler med store sten (max. dia. 22 cm).

A11 Kogestensgrube

Kogestensgrube. Flademål: 80 x 60 cm, dybde: 23 cm.

Fyld af sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten og trækulsholdige partier. Ligger op ad eller indeholder en stor sten (dia. 48 cm).

A12 Kogestensgrube

Kogestensgrube fundet i udvidelse mod øst. Diameter: 125 cm, dybde: 30 cm.

Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler med sortbrune partier og ildskørnede sten samt trækul.

Grøft V

A13 Grube

Grube. Diameter: 190 cm, dybde: 25 cm.

Fyld af gråbrunt, let humøst, let sandet ler med småsten.

A14 Stolpehul

Stolpehul med lodrette sider og flad bund. Diameter: 35 cm, dybde: 26 cm.

Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst, fedtet ler med trækulsnister. Formentlig oldtid.

A15 Grube

Aflang grube orienteret N-S. Flademål: 100 x 60 cm, dybde: 10 cm.

Fyld af lyst brungråt, let humøst, let sandet ler med småsten.

A16 Stolpehul

Stolpehul med spids bund. Diameter: 30 cm, dybde: 35 cm.

Fyld af brungråt, let humøst ler med enkelte sten.

A17 Kogestensgrube

Kogestensgrube. Diameter: 82 cm, dybde: 8 cm.

Fyld af sort trækulsholdigt humøst ler med enkelte ildskørnede sten. Oldtid.

Grøft VI

A18 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 53 cm, dybde: 25 cm.

Fyld af heterogent mørke brunt, let humøst, fedtet ler med trækul og pletter af gråbrunt undergrundsler samt småsten (ildskørnede ?).

A19 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 64 cm, dybde: 34 cm.

Fyld af brunt, humøst ler med trækul og få småsten (ildskørnede ?).

A20 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 80 x 70+ cm, dybde: 17 cm.
Fyld af brunt, humøst ler med enkelte sten.

A21 Grube

Cirkulær grube, diffust afgrænset. Diameter: 63 cm, dybde: 9 cm.
Fyld af sortbrunt, humøst ler med pletter af gulbrunt undergrundsler samt småsten.

A22 Grube

Cirkulær grube fundet i udvidelse mod øst, diffust afgrænset. Diameter: 58 cm, dybde: 10 cm.
Fyld af sortbrunt, humøst ler med pletter af gulbrunt undergrundsler samt småsten.

A23 Stolpehul ?

Stolpehul eller stenspor med ujævn bund. Diameter: 29 cm, dybde: 9 cm.
Fyld af gråt, let humøst, fedtet ler.

A24 Stolpehul ?

Stolpehul eller stenspor. Diameter: 33 cm, dybde: 10 cm.
Fyld af gråt, let humøst, fedtet ler.

A25 Grube

Aflang grube orienteret Ø-V, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 70 x 85+ cm.
Fyld af mørkt gråt til brunt ler med trækul og enkelte sten.

A26 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 70 cm, dybde: 11 cm.
Fyld af brunt, humøst ler, løs struktur.

A27 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 30 cm, dybde: 10 cm.
Fyld af gråt ler med trækul.

Grøft VII

A28 Grube

Aflang grube, orienteret NØ-SØ. Flademål: 135 x 90 cm, dybde: 11 cm.
Fyld af lyst gråbrunt, let humøst, sandet ler, med få sten.

A29 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 90 x 70+ cm, dybde: 11 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler.

A30 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod vest. Flademål: 130 x 137+ cm, dybde: 25 cm.
Fyld af homogent, gråbrunt, humøst ler med sten.

A31 Grube

Nyreformet grube orienteret NØ-SV. Flademål: 117 x 50 cm.

Fyld af heterogent brungråt, let humøst fedtet ler med knuste ildskørnede sten og trækul.

Grøft VIII

A32 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 60 cm, dybde: 19 cm.

Fyld af mørkt gråbrunt, let sandet, let humøst ler.

A33 Grube

Aflang grube med spids bund orienteret NØ-SV. Flademål: 35 x 145 cm, dybde: 29 cm.

Fyld af brungråt til mørkt gråbrunt, let humøst ler med enkelte sten.

A34 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod vest. Flademål: 79 x 30+ cm, dybde: 5 cm.

Fyld af gråbrunt, humøst ler.

A35 Stolpehul ?

Stolpehul eller stenspor ?. Diameter: 17 cm, dybde: 5 cm.

Fyld af gråbrunt, humøst.

A36 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 65 x 105+ cm, dybde: 10 cm.

Fyld af gråt, let humøst ler med småsten og trækul.

A37 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 40 cm, dybde: 19 cm.

Fyld af gråt, let humøst, fedtet ler med trækul.

A38 Grube

Aflang grube orienteret NØ-SV. Flademål: 270 x 100 cm, dybde: 23 cm.

Fyld af heterogent brungråt, let humøst, let sandet ler med trækul og sten (max. dia. 20 cm).

Grøft IX

A39 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 80 cm, dybde: 22 cm.

Fyld af brungråt, let humøst, let sandet ler med sten.

A40 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 90 cm, dybde: 25 cm.

Fyld af lyst gråbrunt, let humøst ler med mørnede sten.

A41 Grube

Aflang grube. Flademål: 92 x 70 cm, dybde: 17 cm.

Fyld af lyst brunt, let humøst ler.

A42 Grube

Aflang grube, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 75 x 40+ cm, dybde: 18 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler.

A43 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod vest. Flademål: 100 x 63+ cm, dybde: 27 cm.
Fyld af mørkt brunt, meget humøst ler med trækul.

A44 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 56 cm, dybde: 8 cm.
Fyld af lyst gråbrunt, let humøst ler.

Grøft X

A45 Kogestensgrube

Kogestensgrube. Diameter: 210 cm, dybde: 10 cm.
Fyld af sortbrunt, humøst ler med trækul og ildskørnede sten. Gråbrun i kanten.

A46 Grube

Dråbeformet grube orienteret N-S, fundet i udvidelse mod vest. Flademål: 200 x 120 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler med få sten.

A47 Stolpehul

Dråbeformet stolpehul. Flademål: 57 x 32 cm.
Fyld af lyst gråbrunt, let humøst, let sandet ler.

A48 Kogestensgrube

Aflang kogestensgrube orienteret SØ-NV. Flademål: 163 x 110 cm.
Fyld af gråbrunt til sortbrunt, humøst ler med trækul og ildskørnede sten i kanten.

Grøft XI

A49 Stolpehul ?

Muligt stolpehul med ujævn bund. Diameter: 25 cm, dybde: 7 cm.
Fyld af lyst gråbrunt ler.

A50 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 60 x 60+ cm, dybde: 22 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler med trækul.

A51 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 30 cm, dybde: 6 cm.
Fyld af brungråt, let humøst ler.

A52 Stolpehul

Stolpehul med spids bund. Diameter: 26 cm, dybde: 11 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler.

A53 Stolpehul

Stolpehul med rundet bund, fundet i udvidelse mod øst. Diameter: 28 cm, dybde: 11 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler.

A54 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 25 cm, dybde: 7 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler (meget muldagtigt).

A55 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 70 cm, dybde: 12 cm.
Fyld af mørkt brungråt, humøst ler med trækul.

A56 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 76 cm, dybde: 25 cm.
Fyld af homogent gråbrunt, humøst ler med småsten.

A57 Kogestensgrube

Aflang kogestensgrube orienteret N-S, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 160 x 40+ cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler med trækul og ildskørnede sten.

Grøft XII

A58 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 28 cm, dybde: 10 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler (meget muldagtigt).

A59 Kogestensgrube

Aflang kogestensgrube orienteret N-S, ikke afgrænset mod øst. Flademål: 107 x 48+ cm, dybde: 17 cm. Fyld af brungråt til sortbrunt, humøst ler med sten.

A60 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 30 cm, dybde: 11 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler.

A61 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod vest. Flademål: 230 x 85+ cm, dybde: 18 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler med få sten.

A62 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 34 cm, dybde: 10 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler.

A63 Grube

Aflang grube orienteret N-S, ikke afgrænset mod vest. Flademål: 70 x 50+ cm, dybde: 13 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler.

A64 Stolpehul

Stolpehul med spids bund. Diameter: 35 cm, dybde: 15 cm.

Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler.

Grøft XIII

A65 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 33 cm, dybde: 8 cm.

Fyld af lyst gråbrunt, let humøst ler.

Grøft XIV

A66 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 32 cm, dybde: 11 cm.

Fyld af gråbrunt, let humøst ler.

A67 Grube

Cirkulær grube. Diameter: 86 cm, dybde: 17 cm.

Fyld af brunt, let humøst ler.

A68 Stolpehul

Stolpehul. Diameter: 28 cm, dybde: 8 cm.

Fyld af gråbrunt, let humøst ler.

Grøft XV

A69 Kogestensgrube

Aflang kogestensgrube. Flademål: 170 x 110 cm, dybde: 26 cm.

Fyld af gråbrunt til sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten, især i bunden.

A70 Kogestensgrube

Cirkulær kogestensgrube. Diameter: 117 cm, dybde: 16 cm.

Fyld: Øverst gråbrunt humøst ler. Nederst sortbrunt humøst ler med ildskørnede sten.

A71 Kogestensgrube

Cirkulær kogestensgrube. Diameter: 97 cm, dybde: 14 cm.

Fyld af brungråt til sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten, trækul og pletter af gulbrunt ler.

A72 Kogestensgrube

Aflang kogestensgrube, i udvidelse mod vest. Flademål: 58 x 46 cm, dybde: 11 cm.

Fyld af brungråt til sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten, trækul og pletter af gulbrunt ler.

A73 Kogestensgrube

Cirkulær kogestensgrube, i udvidelse mod vest. Diameter: 72 cm, dybde: 17 cm.

Fyld af brungråt til sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten, trækul og pletter af gulbrunt ler.

Grøft XVI

Ingen anlæg

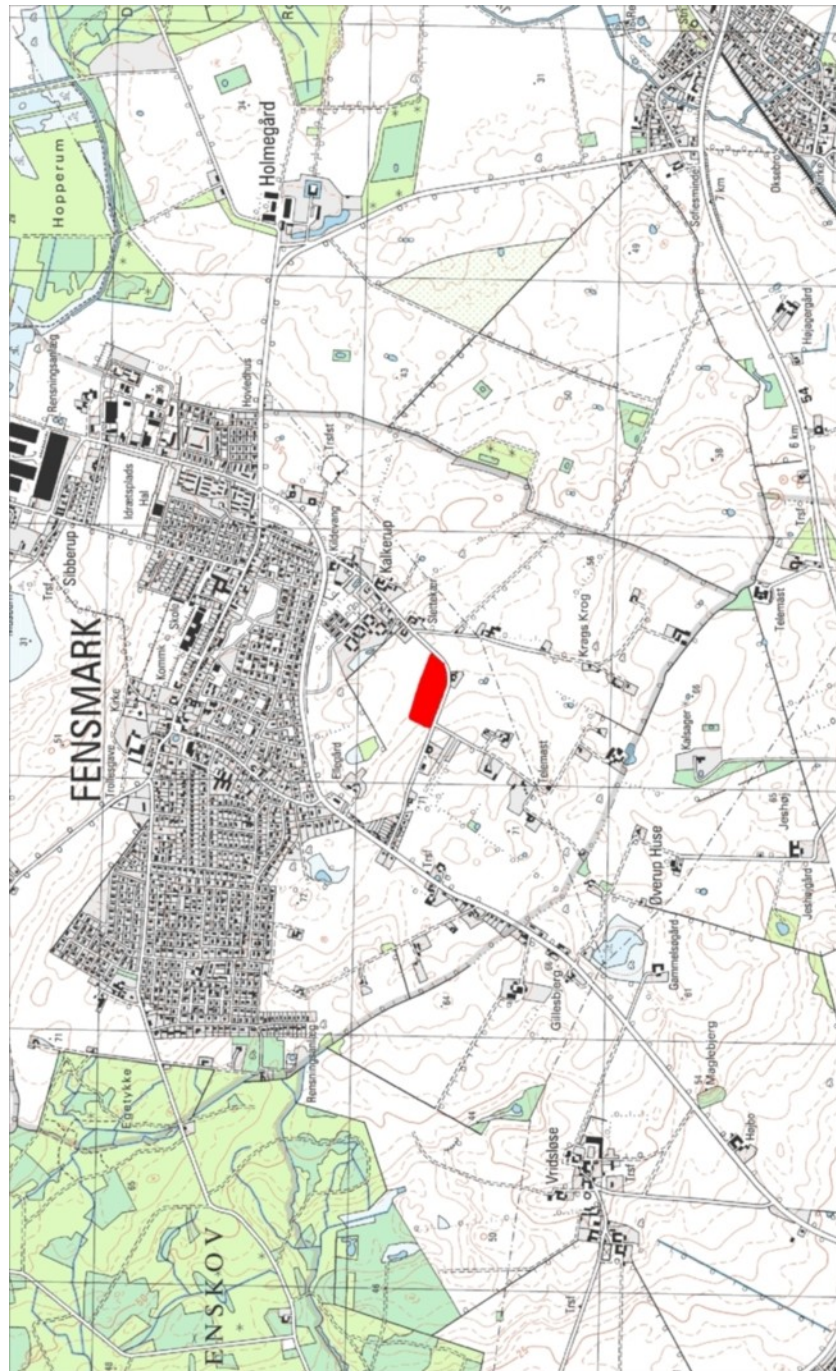
Grøft XVII

A74 Kogestensgrube

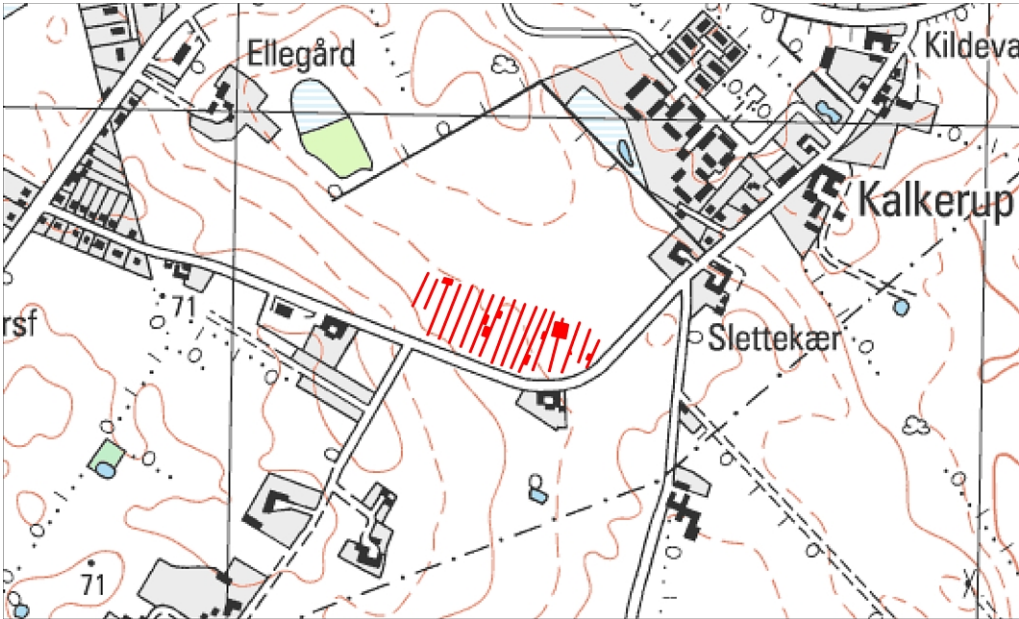
Cirkulær kogestensgrube. Diameter: 59 cm, dybde: 13 cm.

Fyld af mørkt brungråt, humøst ler med mange ildskørnede sten.

4 cm kort med markering af lokalplanområdet

Oversigtskort over grøfternes placering

Oversigtsplan med anlæg

